

Дудчик О. Ю.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри державних, місцевих та корпоративних фінансів
Університету митної справи та фінансів
Костенко Т. А., Стоколюк В. В.
студентки
Університету митної справи та фінансів

Dudchyk Oksana
Candidate of Economics, Associate Professor
Associate Professor of the Department of State, Local and Corporate Finance
University of Customs and Finance
Kostenko Tatyana, Stokolyuk Viktoriya
Students
University of Customs and Finance

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Анотація. Сучасний етап розвитку вітчизняної економічної науки характеризується підвищенням уваги до інвестицій та інвестиційної діяльності як чинників стрімкого економічного зростання та інвестиційного розвитку підприємств. Важливе місце відводиться інвестиціям, оскільки вони зумовлюють напрями та інтенсивність розвитку підприємств. Тому необхідним є поглиблення теоретичних засад і подальший розвиток активізації інвестиційної діяльності промислових підприємств на основі ефективного використання їхнього інвестиційного потенціалу, удосконалення його оцінювання. У статті сформульовано поняття інвестиційного потенціалу підприємства, визначено його вплив на формування виробничого та економічного потенціалу підприємства. За допомогою економічних та статистичних методів було проведено динаміку основних показників діяльності підприємств машинобудування України у 2012–2017 рр., а також наведені дані про капітальні інвестиції в промисловість, у тому числі в галузь машинобудування. Інновації у фінансуванні якісних ознак було запропоновано здійснювати шляхом проведення детальної аналітичної роботи експертним методом, використовуючи при цьому теорію вагових коефіцієнтів. За допомогою якісних показників було визначено інвестиційну привабливість підприємства машинобудівної галузі. Шляхом підсумовування кількісних та якісних коефіцієнтів було визначено узагальнюючий показник інвестиційної привабливості. Він дає змогу здійснити інтеграцію різноманітних економічних ознак і прийняти відповідне інноваційне інвестиційне рішення, яке відповідає поставленій меті, що суттєво знижує ризик інвестора. Розглянуто підходи та проаналізовано проблеми оцінки інвестиційного потенціалу підприємства.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційні ресурси, інвестиційний потенціал підприємства, інвестиційна привабливість, інноваційно-інвестиційні процеси, машинобудування.

Вступ та постановка проблеми. Сучасні дослідження свідчать, що конкурентна привабливість підприємства підвищується завдяки збільшенню наявних ресурсів, а також упровадженню новітніх технологій та перевтілень. Сучасний ринок висуває високі вимоги до покращення ефективності праці, ресурсів, шляхів розбудови та удосконалення потенціалу підприємств та галузі, зниження витрат виробництва.

Кожне виробниче підприємство створюється з метою задоволення різних вимог суспільства та прибуткових інтересів власників і робітників підприємства. Забезпечується це завдяки організації постійної роботи підприємства з виготовлення високоякісної та прибуткової продукції. Виконання цього завдання неможливе без створення механізму повного, ефективного, а також раціонального використання ресурсного потенціалу підприємства.

На сучасному складному етапі розвитку економіки в Україні виникла об'єктивна необхідність в активізації інвестиційної діяльності, бо саме вона є важливою ланкою всієї економічної політики держави, яка забезпечує стабільне зростання економіки, приріст соціального ефекту, збалансованість макроструктури [4].

Інвестиційний потенціал підприємства – це здатність господарюючого суб'єкта реалізувати сукупність інвестиційних можливостей щодо генерування додаткових потоків капіталу завдяки мобілізації наявних ресурсів з метою підвищення вартості об'єкта інвестування.

Структура інвестиційного потенціалу підприємства, яка має дуже багато аспектів, зумовлює специфіку побудови системи його оцінки на основі визначених принципів. Базовими положеннями оцінки ефективності діяльності підприємств щодо залучення та використання інвестиційних ресурсів є застосування комплексного підходу та його інтегрального оцінювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми сучасного стану інвестиційного потенціалу підприємств розглядаються у роботах таких учених-економістів, як І. Бланк, І. Клименко, Ю. Кравченко, В. Ляшенко, Л. Михальська, О. Мозговий, М. Стерський, С. Супрун, О. Шерстюк, С. Юхимчук, А. Яковлев, Ю. Брігем, Л. Гапенський, Ченг Ф. Лі, Джозеф І. Фіннерті, Ф. Фабозці та ін. Орактичні аспекти цієї проблеми розглядаються у роботах В. Едельмана, О. Басса, С. Суверова, М. Крейніної, Т. Лепейко, В. Піддубного, В. Савчука, У. Шарпа та ін.

Метою статті є поглиблення теоретичних засад і подальший розвиток активізації інвестиційної діяльності промислових підприємств на основі ефективного використання їхнього інвестиційного потенціалу, удосконалення його оцінювання.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах стан машинобудівної галузі можна характеризувати як галузь із високим рівнем зносу основних засобів та низьким рівнем інвестицій в основний капітал. Проблема розвитку

машинобудівної галузі пов'язана з недостатнім рівнем фінансування її інвестиційної діяльності. При цьому продукція машинобудівної галузі є вкрай необхідною для оновлення основних засобів інших галузей реального сектору економіки [5]. Тобто запорукою активних інноваційно-інвестиційних процесів галузей економіки є інвестиційний розвиток машинобудівної галузі.

Промисловість України характеризується високим рівнем зносу основних засобів підприємств. Необхідність оновлення основних засобів галузі машинобудування зумовлена її завданнями – забезпеченням інших галузей реального сектору економіки засобами праці та, як наслідок, покращенням рівня матеріально-технічного стану підприємств, у тому числі й оновленням основних засобів та технічним переозброєнням підприємств України [6].

Якщо враховувати, що галузь машинобудування виробляє приблизно 10% загального обсягу промислової продукції, а рівень зносу основних фондів перевищує 80%, для стабільного її розвитку є життєво необхідним підвищення інвестиційного потенціалу та активізація інвестиційних процесів із метою підвищення конкурентоспроможності та якості продукції [5].

Динаміка індексу промислової продукції та індексу промислової продукції машинобудування наведені в таблиці 1.

Таблиця 1
Динаміка індексу промислової продукції та індексу промислової продукції машинобудування (% до попереднього року)

Роки	Індекс промислової продукції	Індекс промислової продукції машинобудування
2012	111,2	136,1
2013	108,0	117,2
2014	99,5	94,0
2015	95,7	86,4
2016	89,8	79,4
2017	98,4	85,9

Джерело: складено авторами на основі [1]

Розглянувши результати таблиці 1, можна відмітити, що динаміка обсягів виробництва підприємств машинобудівної галузі України характеризується перевищенням значення індексу продукції цієї галузі над загальним індексом промислової продукції до 2014 року. З 2014 року спостерігається стрімке падіння індексу продукції машинобудування навіть порівняно з індексом промислової продукції.

За останні роки спостерігається зниження ознак ефективності діяльності підприємств машинобудування: зменшилися обсяги виробництва, показники рентабельності операційної діяльності, збільшилася кількість збиткових підприємств (таблиця 2).

Аналізуючи дані таблиці 2, можна дійти висновку про зниження ефективності діяльності машинобудівних підприємств в останні роки. Це пов'язано з багатьма факторами, серед яких – недостатнє фінансування інвестиційної діяльності та неефективна інвестиційна політика більшості підприємств [2]. Основною запорукою активізації інвестиційної діяльності є достатність обсягів та джерел фінансування. Здійснення інвестицій є поступовим процесом, одним із важливих етапів якого виступає пошук інвестиційних ресурсів із метою фінансування інвестицій. У динаміці і структурі фінансування інвестицій спостерігається переважна роль особистих коштів підприємств у складі інвестиційних ресурсів порівняно із залученням інших джерел.

Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності наведені в таблиці 3.

Машинобудівний комплекс являє собою рушійну силу науково-технічного прогресу в економіці, машинобудівництво забезпечує технічне оновлення інших галузей завдяки виробництву інвестиційної продукції – прогресивних видів машин та обладнання, а також транспортних засобів, інструментів та приладів [7].

Основним джерелом фінансування капітальних інвестицій у машинобудівній промисловості є власні кошти підприємств, а їхня частка у загальному обсязі капітальних інвестицій становить близько 93% [2].

Одним із найбільш вагомих та важливих аспектів функціонування підприємств на сучасному етапі є інвестиційна діяльність. Для того щоб інвестори вкладали свої

Таблиця 2
Динаміка основних показників діяльності підприємств машинобудування України у 2012–2017 рр.

Роки	Обсяг реалізованої продукції		Рентабельність операційної діяльності підприємств, %	Підприємства, які одержали збиток, % до загальної кількості підприємств
	млн. грн.	зміни до попереднього року, %		
2012	116348,5	135,5	6,6	37,6
2013	154184,9	132,5	8,6	32,3
2014	143533,1	93,1	10,2	33,0
2015	109021,2	76,0	6,6	34,9
2016	99387,1	91,2	-2,9	36,2
2017	103708,1	104,3	1,4	35,0

Джерело: складено авторами на основі [1]

Таблиця 3
Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності у 2012–2017 рр.

Роки	Промисловість		Машинобудування	
	млн. грн.	зміни до попереднього року %	млн. грн.	зміни до попереднього року %
2012	56725,3	98,4	4249,7	119,2
2013	89146,3	157,2	5754,0	135,4
2014	103472,6	116,1	6927,7	120,4
2015	105593,7	102,0	6598,7	95,3
2016	82743,8	78,4	6101,0	92,5
2017	87656,0	105,9	5775,0	94,7

Джерело: складено авторами на основі [1]

Таблиця 4

Оцінка фінансового стану підприємства

Кризовий фінансовий стан	Нестійкий фінансовий стан	Стійкий фінансовий стан
Якщо $k_{11} \leq 2$, то $p_{11} = 0$	Якщо $k_{11} \leq 8$, то $p_{12} = 0,5$	Якщо $9 \leq k_{11} \leq 11$, то $p_{13} = 1$

Джерело: складено авторами на основі [3]

Таблиця 5

Вагові коефіцієнти якісних ознак оцінки інвестиційної привабливості підприємств машинобудівної галузі

Назва показника	Показник	Інтервали зміни вагових коефіцієнтів
1. Галузева приналежність підприємства	$f(x_5)$	$0 < k_5 \leq 0,05$
2. Регіональна приналежність	$f(x_6)$	$0 < k_6 \leq 0,05$
3. Стадія життєвого циклу підприємства	$f(x_7)$	$0 < k_7 \leq 0,25$
4. Розрахунки підприємства з персоналом	$f(x_8)$	$0 < k_8 \leq 0,15$
5. Розрахунки підприємства за кредитами	$f(x_9)$	$0 < k_9 \leq 0,25$
6. Професійні здібності керівництва	$f(x_{10})$	$0 < k_{10} \leq 0,2$
7. Добросовісність підприємства як партнера	$f(x_{11})$	$0 < k_{11} \leq 0,05$

Джерело: складено авторами на основі [3]

гроші, підприємство повинно відповідати певній низці характеристик, тобто бути інвестиційно привабливим.

Інновації у фінансуванні якісних ознак $F_2(x_5...x_{11})$ пропонується здійснювати шляхом проведення детальної аналітичної роботи експертним методом, використовуючи при цьому теорію вагових коефіцієнтів.

Вагові коефіцієнти якісних ознак оцінки інвестиційної привабливості підприємств машинобудівної промисловості розглянемо в таблиці 5.

Надамо кожній із відповідних якісних ознак вагові коефіцієнти – $k_i (i=5,11)$ (табл. 6). Надамо оцінку якісних ознак підприємств машинобудівної галузі.

Сума балів якісних оцінок дорівнює $F_2(x_5...x_{11}) = 7,5$ балів.

Таким чином, можна скласти таблицю рівнів якісних ознак підприємства як об'єкта інвестування (таблиця 7).

Таким чином, підприємства машинобудівної галузі за якісними показниками мають середню інвестиційну привабливість.

Визначимо узагальнюючий показник інвестиційної привабливості шляхом підсумовування кількісних та якісних коефіцієнтів.

$$F_1(x_1...x_4) \text{ кільк.} + F_2(x_5...x_{11}) \text{ якісні} \leq F \text{ max. кільк.} + F \text{ max. якісні}$$

$$2 + 2 \leq F(6 + 7,5) \leq 10 + 11$$

$$4 \leq 13,5 \leq 21$$

За допомогою таблиці 8 визначимо загальний рівень інвестиційної привабливості.

Підприємства машинобудівної галузі мають середній загальний рівень інвестиційної привабливості. Але можна відмітити, що за рахунок кількісних ознак підприємства мають низький рівень інвестиційної привабливості, а за рахунок якісних ознак – середній рівень інвестиційної привабливості.

Узагальнений показник дає змогу здійснити інтеграцію різноманітних економічних ознак і прийняти відповідне інноваційне інвестиційне рішення, яке відповідає поставленій меті, що суттєво знижує ризик інвестора.

Висновки. Проведена оцінка інвестиційної привабливості машинобудівної галузі дає можливість стверджувати, що, незважаючи на погіршення в останні роки показників діяльності підприємств галузі, вона залишається доволі привабливою для інвестування. Крім того, від функціонування цієї галузі залежить забезпеченість необхідними машинами і обладнанням підприємств інших галузей економіки. Тому залучення інвестиційних ресурсів у машинобудування не лише сприятиме розвитку галузі, але і забезпечить розвиток економіки країни загалом.

Таблиця 6

Оцінка якісних ознак підприємств машинобудівної галузі

Назва показника	Рівень	Бали
1. Галузева приналежність підприємства	середній	0,25
2. Регіональна приналежність	середній	0,25
3. Стадія життєвого циклу підприємства	середній	2,0
4. Розрахунки підприємства з персоналом	середній	1,0
5. Розрахунки підприємства за кредитами	високий	2,5 ∞
6. Професійні здібності керівництва	середній	1,0
7. Добросовісність підприємства як партнера	високий	0,5

Таблиця 7

Рівні якісних ознак підприємства як об'єкта інвестування

Рівні	Низький рівень	Середній рівень	Високий рівень
Інтервали	$2 \leq F \leq 4$	$4 < F \leq 8$	$8 < F \leq 10$

Джерело: складено авторами на основі [3]

Таблиця 8

Рівні загальної інвестиційної привабливості

Рівні	Низький рівень	Середній рівень	Високий рівень
Інтервали	$4 < F \leq 9$	$9 < F \leq 15$	$15 < F \leq 21$

Джерело: складено авторами на основі [3]

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України. *Офіційний сайт*. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 10.05.2019).
2. Динаміка результатів Індексу інвестиційної привабливості. URL: <http://zno.znaimo.com.ua/docs/180/index-8275.html> (дата звернення: 10.05.2019).
3. Довгань Л.С., Каракай Ю.В., Артеменко Л.П. Стратегічне управління : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2009. 440 с.
4. Войнаренко М.П., Осауленко О.Г., Скоробагата Л.В., Шевчук В.О. Економічний потенціал підприємства: обліково-статистичний та інформаційно-технологічний контексти : монографія / за наук. ред. чл.-кор. НАН України. Київ : Держкомстат України, 2010. 282 с.
5. Журнал «Компаньйон». *Офіційний сайт*. URL: <http://www.companion.ua> (дата звернення: 11.05.2019).
6. Зеленська М.О. Підходи до формування та структуризації потенціалу підприємства. URL: <http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc.../38.pdf> (дата звернення: 11.05.2019).

ОЦЕНКА ИНВЕСТИЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЙ
МАШИНОСТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ УКРАИНЫ

Аннотация. Современный этап развития отечественной экономической науки характеризуется повышением внимания к инвестициям и инвестиционной деятельности как факторам стремительного экономического роста и инвестиционного развития предприятий. Важное место отводится инвестициям, поскольку они обуславливают направления и интенсивность развития предприятий. Поэтому необходимо углубление теоретических основ и дальнейшее развитие активизации инвестиционной деятельности промышленных предприятий на основе эффективного использования инвестиционного потенциала, совершенствование его оценки. В статье сформулировано понятие инвестиционного потенциала предприятия, определено его влияние на формирование производственного и экономического потенциала предприятия. С помощью экономических и статистических методов проведена оценка динамики основных показателей деятельности предприятий машиностроения Украины в 2012–2017 гг. А также представлены данные о капитальных инвестициях в промышленность, в том числе в отрасль машиностроения. Инновации в финансировании качественных признаков предложено осуществлять путем проведения детальной аналитической работы экспертным методом, используя при этом теорию весовых коэффициентов. С помощью качественных показателей была определена инвестиционная привлекательность предприятия машиностроительной отрасли. Путем суммирования количественных и качественных коэффициентов определен обобщающий показатель инвестиционной привлекательности. Он позволяет осуществить интеграцию различных экономических признаков и принять соответствующее инновационное инвестиционное решение, которое соответствует поставленной цели, что существенно снижает риск инвестора. Рассмотрены подходы и проанализированы проблемы оценки инвестиционного потенциала предприятия.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционные ресурсы, инвестиционный потенциал предприятия, инвестиционная привлекательность, инновационно-инвестиционные процессы, машиностроение.

EVALUATION OF INVESTMENT POTENTIAL OF ENTERPRISES
OF MACHINE-BUILDING INDUSTRY OF UKRAINE

Summary. The current stage of development of domestic economic science is characterized by increased attention to investment and investment activity as factors of rapid economic growth and investment development of enterprises. Important place is given to investments, because they determine the directions and intensity of enterprise development. An important factor in the economic growth of Ukraine is the modernization of the investment activity of the state and enterprises. Priority directions for attraction and support of strategic investors may be those where Ukraine has traditional production, possesses the necessary resource potential and forms a significant market demand for the corresponding products. So, in today's complicated stage of economic development in Ukraine there was an objective need to intensify investment activity, because it is an important part of the whole economic policy of the state, which ensures stable growth of the economy, increase of social effect, balance of macrostructure. Therefore, it is necessary to deepen the theoretical foundations and further development of intensification of investment activity of industrial enterprises on the basis of efficient use of their investment potential, improvement of its evaluation. The article formulates the concept of the investment potential of the enterprise, its influence on the formation of the productive and economic potential of the enterprise is determined. With the help of economic and statistical methods, the dynamics of the main indicators of activity of the enterprises of mechanical engineering of Ukraine in 2012–2017 was conducted, as well as data on capital investments in industry and, in particular, in the machine-building industry. Innovations in financing qualitative features were proposed to be carried out by means of detailed analytical work by an expert method, using the theory of weight coefficients. With the help of qualitative indicators, the investment attractiveness of the machine-building industry was determined. By summing up the quantitative and qualitative coefficients, the general indicator of investment attractiveness was determined. It enables the integration of various economic features and the adoption of an appropriate innovative investment solution that meets its goals, which significantly reduces the investor's risk. Approaches are considered and problems of estimation of investment potential of the enterprise are analyzed.

Key words: investment, investment resources, investment potential of the enterprise, investment attractiveness, innovation and investment processes, mechanical engineering.